

MERSİN ÜNİVERSİTESİ KILIKIA ARKEOLOJİSİNİ ARAŞTIRMA MERKEZİ
MERSIN UNIVERSITY PUBLICATIONS OF THE RESEARCH CENTER OF CILICIAN ARCHAEOLOGY

KAAM
YAYINLARI

OLBA
XIII

MERSİN ÜNİVERSİTESİ KILIKIA ARKEOLOJİSİNİ ARAŞTIRMA MERKEZİ
MERSIN UNIVERSITY PUBLICATIONS OF THE RESEARCH CENTER OF CILICIAN ARCHAEOLOGY

KAAM
YAYINLARI

OLBA
XIII

MERSİN
2006

KAAM YAYINLARI
OLBA
XIII

© 2006 Mersin/Türkiye
ISSN 1301 7667

OLBA dergisi TÜBİTAK - ULAKBİM Sosyal Bilimler Veri Tabanında taranmaktadır.

OLBA dergisi hakemlidir ve Mayıs-Kasım aylarında olmak üzere,
yılda iki kez basılmaktadır.
Published each year in May and November.

KAAM'ın izni olmadan OLBA'nın hiçbir bölümü kopya edilemez.
Alıntı yapılması durumunda dipnot ile referans gösterilmelidir.
It is not allowed to copy any section of OLBA without the permit of KAAM.

OLBA'ya gönderilen makaleler aşağıdaki web adresinde ve bu cildin giriş sayfalarında
belirtilen formatlara uygun olduğu takdirde basılacaktır.
Articles should be written according to the formats mentioned in the following web address.

OLBA'nın yeni sayılarında yayınlanması istenen makaleler için yazışma adresi:
Correspondance addresses for sending articles to following volumes of OLBA:

Prof. Dr. Serra Durugönül
Mersin Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi
Arkeoloji Bölümü
Çiftlikköy Kampüsü
33342-MERSİN
TURKEY
Tel: 0532 747 57 72

Diğer İletişim Adresleri
Other Correspondance Addresses
Tel: 00.90.324.361 00 01 (10 Lines) 4730 / 4734
Fax: 00.90.324.361 00 46
web mail: www.kaam.mersin.edu.tr
e-mail: kaam@mersin.edu.tr

Dağıtım / Distribution
Zero Prod. Ltd.
Tel: 00.90.212.244 75 21-249 05 20
info@zerobooksonline.com www.zerobooksonline.com

MERSİN ÜNİVERSİTESİ
KILIKIA ARKEOLOJİSİNİ ARAŞTIRMA MERKEZİ
(KAAM)
YAYINLARI-XIII

MERSIN UNIVERSITY
PUBLICATIONS OF THE RESEARCH CENTER OF
CILICIAN ARCHAEOLOGY
(KAAM)-XIII

Editör

Serra DURUGÖNÜL
Murat DURUKAN

Bilim Kurulu

Prof. Dr. Serra DURUGÖNÜL
Prof. Dr. Tomris BAKIR
Prof. Dr. Haluk ABBASOĞLU
Prof. Dr. Coşkun ÖZGÜNEL
Prof. Dr. Hayat ERKANAL
Prof. Dr. Sencer ŞAHİN
Prof. Dr. Yıldız ÖTÜKEN
Prof. Dr. Erendiz ÖZBAYOĞLU
Prof. Dr. Susan ROTROFF
Prof. Dr. Marion MEYER

MERSİN
2006

Prof. Dr. M. Mellink'i kaybettik.
saygıyla anıyoruz.

OLBA'nın basılması için vermiş olduğu desteklerden dolayı
Mersin Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Uğur Oral'a
teşekkür ederiz.

İçindekiler/Contents

Engin Akdeniz

A New Excavation in Western Anatolia: Kadıkalesi (Ancient Anaia)
(A Preliminary Report for Prehistoric-Protohistoric Results 2001-2005) 1

Oya San

Diyarbakır Müzesinde Yer Alan Urartu Tunç Fibulaları 35

Muzaffer Demir

Karyahların Bazı Askeri Donanımı Keşfetmeleri 55

Gökhan Coşkun

Daskyleion'da M.Ö. 4. Yüzyıl Siyah Fırıslı Attika Seramikleri 83

Aytekin Erdoğan

Erythrai Kaya Kutsal Alanları 115

Suat Ateşlier

Teke Kale'de Bir Mezar 145

Aynur Civelek

Phokaia 2004: Hellenistik Dönem Seramiği Üzerine Gözlemler 179

Lale Özgenel

Antik Yunan Konut Yazını: Kaynaklar,
Sorunlar ve Yeni Yaklaşımlar Üzerine Bir Değerlendirme 199

Ceren Ünal

Geç Roma İmparatorluğundan Erken Dönem Bizans İmparatorluğuna Geçiş
Sürecinde Basılan Sikke Tasvirlerinde İmparator Kostüm ve Aksesuarları 221

OLBA Dergisi; 2006 yılından itibaren TÜBİTAK-ULAKBİM Sosyal Bilimler Veri Tabanında taranmaya başlamıştır.

Yayın İlkeleri

OLBA; Mersin Üniversitesi Kilikia Arkeolojisini Araştırma Merkezi süreli bilimsel yayımdır. Yılda 2 sayı yayınlanır. Kaynak gösterilmeden alıntı yapılamaz. Yazıların sorumluluğu yazarlara aittir. Dergi; Protohistorya, Klasik Arkeoloji, Klasik Filoloji (ve Eskiçağ Dilleri ve Kùltürleri), Eskiçağ Tarihi, Nümismatik ve Bizans Sanat Tarihi kapsamında orijinal sonuçları içeren makaleleri yayımlar. OLBA'da yayınlanması istenen makalelerde aşağıdaki şartlar aranır:

1. OLBA her yıl, ilki en geç 15 Mayıs'ta ikincisi en geç 15 Kasım'da olmak üzere iki sayı halinde yayınlanır. Yayınlanması istenilen makaleler, zaman sınırlaması olmaksızın gönderilebilir. Hakemler tarafından olumlu değerlendirilen makalelerin adedi OLBA'nın bir sayısı için fazla olduğu taktirde, bazı makaleler diğer sayıda yayınlanmak üzere havuzda bekletilir. Bu gibi durumlarda daha erken gönderilmiş olan makalelere öncelik tanınır.
2. OLBA'nın uluslararası bilimsel standartlara uygun olarak yayınlanabilmesi için aşağıda belirtilen teknik kurallara uyulmalıdır:
 - a- Makaleler, Word 5.0 ve üstü, Windows 95-98 veya Word 2000 yazım programı ile yazılıp disket ya da CD'ye kaydedilerek, figürleriyle birlikte iki nüsha olarak teslim edilmelidir;
 - b- Makaleler, figürleriyle birlikte çoğaltılmış olarak iki kopya halinde gönderilmelidir.
 - c- Metin yazılırken 10 punto, dipnot için ise 9 punto New York (Macintosh için) ya da Times New Roman (PC için) harf karakteri kullanılmalıdır.
 - d- Dipnotlar her sayfanın altına verilmeli ve makalenin başından sonuna kadar sayısal süreklilik izlemelidir.
 - e- Metin içinde bulunan ara başlıklarda, küçük harf kullanılmalı ve koyu (bold) yazılmalıdır. Bunun dışındaki seçenekler (tümünün büyük harf yazılması, alt çizgi ya da italik) kullanılmamalıdır.
3. Makale içindeki Yunanca karakterler için kullanılan Yunanca font da diskete yüklenerek yollanmalıdır.

4. Dipnotlarda kullanılan kaynaklar kısaltma olarak verilmeli, kısaltmalarda yazar soyadı, yayın tarihi, sayfa ve (varsa) levha ya da resim sıralamasına sadık kalınmalıdır. Sadece bir kez kullanılan yayınlar için bile aynı kurala uyulmalıdır.

Dipnot (kitaplar için):

Richter 1977, 162, Res. 217

Dipnot (Makaleler için):

Oppenheim 1973, 9, Lev.1

5. “Bibliyografya ve Kısaltmalar” bölümü makalenin sonunda yer almalı, dipnotlarda kullanılan kısaltmalar, burada açıklanmalıdır.

Bibliyografya (kitaplar için):

Richter 1977 Richter, G., Greek Art, NewYork

Bibliyografya (Makaleler için):

Corsten 1995 Corsten, Th., “Inscripfen aus dem Museum von Denizli”,
Ege Üniversitesi Arkeoloji Dergisi III, 215-224

6. Tüm resim, çizim ve haritalar için sadece “fig” kısaltması kullanılmalı ve figürlerin numaralandırılmasında süreklilik olmalıdır. Levha numarası tarafımızdan verilecektir. Bu sebeple levha, Resim, Çizim, Şekil, Harita yada bir başka ifade veya kısaltma kullanılmamalıdır .
7. Kullanılacak fotoğrafların, daha iyi sonuç almak açısından, siyah-beyaz olması tercih edilmektedir. Dia gönderecek yazarlar dia çerçevesi üzerine mutlaka resim sırasını yazmalıdır. Dijital ortamda yollanacak figürlerin numarası belli olmalıdır. Bir başka kaynaktan alıntı yapılan figürlerin sorumluluğu yazara aittir, bu sebeple kaynak belirtilmelidir.
8. Makale metninin sonunda figürler listesi yer almalıdır.
9. Metin yukarıda belirtilen formatlara uygun olmak kaydıyla mümkünse 30 sayfayı geçmemelidir. Figürlerin toplamı 20 adet civarında olmalıdır.
10. Makaleler Türkçe, İngilizce ve Almanca olabilir. Makalelerde, biri Türkçe olmak üzere, yaklaşık 200 kelimedenden oluşan iki dilde özet, iki dilde makale başlığı ve yine iki dilde anahtar kelimeler bulunmalıdır.

DASKYLEION'DA M.Ö. 4. YÜZYIL SIYAH FIRNİSLİ ATTİKA SERAMİKLERİ

Gökhan COŞKUN*

Abstract

Attic Black Glazed Pottery of the Fourth Century B.C. at Daskyleion

The subject matter of this work consists of a group of Attic black glazed pottery belonging to the 4th century BC which was discovered in Daskyleion between 1988-2005. With the examination of the mentioned pottery group, it is possible to draw out conclusions on the social, economic, cultural and political position of Daskyleion in the 4th century BC.

There is a decrease nearly approaching the half number of Attic production pottery in Daskyleion in the 4th century BC compared to the 5th century BC. The first quartet period of this century (Pharnabazos II, Ariobarzanes), is the most intensive period of Attic production black glazed pottery. It is observed that there is approximately $\frac{1}{4}$ proportion of decrease in the intensity of the pottery in the second quartet (Ariobarzanes, Artabazos II) compared to the first quartet period of the century. On the other hand, there is a small increase in the third quartet (Artabazos II, Pharnabazos III) compared to the second quartet period of the century. In addition to this, few examples belonging to the last quartet of the 4th century BC shows that the trade of the imported Attic black glazed pottery to Daskyleion disappears gradually after Achaemenid period.

As a result, it is possible to say that the import of this expensive pottery group to Daskyleion considerably decreased in the 4th century BC. The situation shows that the economic power and the commercial relations of the ancient city started to weaken gradually in this century. Another reason in the decrease of the mentioned pottery group is the existence of non-Attic products.

The graffiti written with Greek and Phryg alphabet on the potteries examined in the scope of our work show that Daskyleion has a cosmopolite structure in this century.

Keywords: Attic, Pottery, Black Glaze, Daskyleion, Fourth Century B.C.

* Dr. Gökhan Coşkun, Ege Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, İzmir / TÜRKİYE.

Özet

Bu çalışmanın konusu, Daskyleion'da 1988-2005 yılları arasında ele geçen M.Ö. 4. yüzyıla tarihli siyah firnisli Attika seramikleri oluşturmaktadır. Söz konusu seramik grubunun incelenmesiyle, Daskyleion'un M.Ö. 4. yüzyıldaki sosyal, ekonomik, ticari ve politik durumu hakkında çıkarımlar yapmak mümkün olmuştur.

Daskyleion'da M.Ö. 4. yüzyılda, M.Ö. 5. yüzyıla oranla, Attika üretimi seramiklerin sayısında ortalama yarıya varan bir azalma görülmektedir. Bu yüzyılın ilk dörtlüğü (Pharnabazos II, Ariobarzanes), siyah firnisli Attika üretimi seramiklerin en yoğun olduğu periyottur. Yüzyılın ikinci dörtlüğünde (Ariobarzanes, Artabazos II) seramik yoğunluğunun, ilk dörtlüğe oranla yaklaşık $\frac{1}{4}$ oranında azalma gözlenmektedir. Yüzyılın III. dörtlüğünde ise (Artabazos II, Pharnabazos III) ikinci dörtlüğe oranla küçük bir yükseliş görülmektedir. Bununla birlikte M.Ö. 4. yüzyılın son dörtlüğüne ait olan çok az sayıdaki örnekler, Daskyleion'a ithal edilen siyah firnisli Attika seramik ticaretinin, Akhaemenid dönemden sonra artık yavaş yavaş yok olmaya başladığını göstermektedir.

Sonuç olarak M.Ö. 4. yüzyılda bu pahalı seramik grubunun Daskyleion'a ithalatının, dikkati çekecek oranda azaldığını söylemek mümkündür. Bu durum antik kentin bu yüzyılda ekonomik gücünün ve buna bağlı olarak ticari ilişkilerinin giderek zayıflamaya başladığını göstermektedir. Akhaemenid Dönemden sonra, Daskyleion ile Atina arasındaki ticari ilişkiler tamamen son bulmuştur. Bu yüzyılda söz konusu seramik grubundaki azalmanın bir diğer sebebi ise Non-Attik ürünlerin varlığı olmalıdır.

Çalışmamız kapsamında incelenen seramikler üzerindeki Grek ve Phryg alfabeleri ile yazılmış graffitolar, Daskyleion'un bu yüzyılda kozmopolit bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir.

Anahtar kelimeler: Attika, Seramik, Siyah Firnis, Daskyleion, M.Ö. 4. yüzyıl.

Daskyleion'da ilk kazılar 1950'li yıllarda Ekrem Akurgal tarafından yürütülmüştür¹. Uzun bir aradan sonra Tomris Bakır 1988 yılında yeniden kazılara başlamıştır². Bu makalede incelenen seramikler, Tomris Bakır başkanlığında sürdürülmekte olan kazılarda ele geçenlerdir³.

¹ Akurgal 1956a, 15-24; Akurgal 1956b, 20-24, Lev. 43-51; Akurgal 1956c, 355; Akurgal 1957, 350; Akurgal 1958, 632-633; Akurgal 1959, 692; Akurgal 1960, 712; Akurgal 1967, 32-33.

² Bakır 1990, 33; Bakır 1990/91, 60-61; Bakır 1991a, 18-19; Bakır 1991b, 75-84. fig. 1-18; Bakır – Gusmani 1991, 157-164. Taf. 19; Bakır – Gusmani 1993, 135-144; Bakır 1993, 291-295; Bakır 1994, 24-30; Bakır 1995, 269-285; Bakır-Akbaşoğlu 1997; Bakır – Polat 1999, 577-582; Bakır 2001, 169-180; Bakır – Tanrıver – Gürtekin-Demir 2002; Bakır – Tanrıver 2003; Bakır 2003, 1-26.

³ Bu çalışmayı yapmamı öneren ve orijinal malzeme üzerinde çalışma imkanı sağlayan sayın Prof. Dr. Tomris Bakır'a teşekkür ederim. Bu çalışmada, 1999 yılında yapmış olduğum yayınlanmamış Yüksek Lisans tezi kapsamındaki seramiklere daha sonraki yıllarda ele geçen seramikler de eklenerek incelenmiştir.

Siyah firnisli Attika seramikleri, Daskyleion buluntuları içerisinde istatistiksel açıdan göze çaracak kadar fazladır. Bu seramikler, kültür tabakalarının yanı sıra, Hellenistik ve Bizans Devirleri'nde açılan tahrip çukurlarından da bol sayıda ele geçmektedirler. Bu seramikler, büyük oranda form gelişimine dayalı sağlam bir kronolojiye sahiptir ve genelinde kolayca tarihlendirilmektedir. Bu özelliği ile siyah firnisli Attika seramikleri Daskyleion'daki kültür tabakalarının tarihlendirilmesi açısından önem taşımaktadır. Daskyleion'dan ele geçen siyah firnisli Attika seramiklerinin form repertuarının zenginliği dikkat çekicidir⁴. M.Ö. 4. yüzyıla tarihli formlar içerisinde; skyphos, cup-skyphos, kantharos, cup-kantharos, bolsal, tek kulplu (one handler) çanak, tuzluk, balık tabağı, hydria ve lekythoslar yer almaktadır.

Skyphos

Daskyleion'dan ele geçen Attika üretimi siyah firnisli skyphos'ların⁵ M.Ö. 4. yüzyıla tarihli olanları A Tipi (Attik Tip) skyphos'lardır⁶. Bu tipte M.Ö. 5. yüzyılın sonlarında gövdede dışbükey bir kavis oluşmaya başlar. M.Ö. 4. yüzyılda ise bu kavis daha da belirgin bir hal alır. Yüzyılın ilk dörtlüğünde ağız kenarı hafif dışa çekiktir. Kat. No. 1 olarak sunulan ağız kenarı-gövde parçasında söz konusu profili görmek mümkündür. 1 no'lu örnek profili ile yüzyılın ilk dörtlüğüne tarihli örneklerle uyum içerisinde. Bu tip skyphos'larda yüzyılın son dörtlüğünde kavis daha da bariz bir hal alır (Kat. No. 2) ve ağız çapına oranla kaide küçülür (Kat. No. 3)⁷. Profilleri ve diğer merkezlerden ele geçen benzer örnekleri göz önünde bulundurarak, 2 no'lu ağız kenarı-gövde parçasını M.Ö. 330 civarına, 3 no'lu kaide-gövde parçasını ise M.Ö. 320 civarına tarihlemek mümkündür. Skyphos'lar, tüm Attika ürünlerinin % 8.1'ini oluşturmaktadır (Grafik I).

Cup-skyphos

M.Ö. 4. yüzyıla tarihli Attika üretimi siyah firnisli cup-skyphos'ların⁸ sayısal yoğunluğu göz önünde bulundurulduğunda (Grafik I), bu formun

⁴ Coşkun 1999; Coşkun 2004.

⁵ Attika'da üretilen siyah firnisli skyphos'lar için bkz. Sparkes – Talcott 1970, 81 vd.

⁶ Sparkes – Talcott 1970, 84 vd., Fig. 4, Pl. 16-17, no. 334-354; Boulter 1957, 195.

⁷ A tipi skyphos'lar hakkında genel bilgi ve form gelişimi için bkz. Sparkes – Talcott 1970, 84 vd.

⁸ Attika üretimi siyah firnisli cup-skyphos'lar için bkz. Sparkes – Talcott 1970, 109 vd., Fig. 6, 20, 22, Pl. 25-27, 54-55, no. 562-623.

Daskyleion'da orta derecede ilgi gördüğü anlaşılmaktadır⁹. Şimdilik sadece ağız kenarı-gövde parçaları ele geçmiştir. Mevcut parçalar bu formun kalın kenarlı tipine¹⁰ aittir ve burada Kat. No. 4 ile temsil edilmektedir. Profili ve benzer örneklerinden hareketle bu örnek M.Ö. 4. yüzyıl başlarına tarihlenmektedir.

Kantharos

M.Ö. 4. yüzyılın en sevilen içki kaplarından biri olan kantharos'ların, Daskyleion buluntuları içerisinde; kalın ve ince ağız kenarlı olmak üzere iki farklı tipi bulunmaktadır:

Attika'da M.Ö. 4. yüzyılın ikinci dörtlüğünde görülmeye başlayan kalın ağız kenarlı kantharos'lar¹¹ Daskyleion'a ancak yüzyılın üçüncü dörtlüğünde ulaşabilmiştir. Bu tip kantharos'lar, Daskyleion'da fazla sayıda ele geçmemiş olsa da, Kat. No. 5 ve Kat. No. 6 gibi örneklerle ağız kenarı-gövde-kulp, Kat. No. 7 ve Kat. No. 8 gibi örneklerle ise kaide profillerini izleyebilmekteyiz. Gerek profilleri, gerekse diğer merkezlerden ele geçen benzer örnekleri dikkate alındığında, Daskyleion örneklerinin M.Ö. 4. yüzyılın ikinci ve üçüncü dörtlüğüne ait olduğu gözlenmektedir.

İnce Ağız Kenarlı kantharos'lar az sayıda ele geçmiş olup, mevcut örnekler ağız kenarı-gövde parçasından ibarettir. Bunlar, burada Kat. No. 9 örneği ile temsil edilmektedir ve M.Ö. 375 – 350 tarihleri arasına aittirler.

Cup-Kantharos

Atina Agorası'nda yapılan kazıların yardımı ile cup-kantharos'ların ilk ortaya çıkışları M.Ö. 4. yüzyılın başları olarak saptanmıştır. Erken örneklerin kaideleri, kalın kenarlı cup-skyphos'ların kaidesi ile benzerlik içerisindedir ve ayak çemberi rezerve bırakılarak firnis çemberlerle bezelidir. Zaman ilerledikçe cup-kantharos'ların genel görünümünde bir yükselme gözlenmektedir. Gövde daralır ve kaidenin iç yüzünden ayak çemberine geçişte içbükey profil görülür. Ayak çemberi ise tamamen siyah firnisle kaplanır¹².

⁹ Coşkun 2004, 92 vd.

¹⁰ Kalın kenarlı cup-skyphos'lar için bkz. Sparkes – Talcott 1970, 111 vd., Fig. 6, Pl. 27, no. 612-623.

¹¹ Sparkes – Talcott 1970, 117 vd.

¹² Bu formun ortaya çıkışı ve form gelişimi için bkz. Sparkes – Talcott 1970, 117 vd.

Daskyleion buluntuları içerisinde, kalın ve ince ağız kenarlı olmak üzere, başlıca iki tip cup-kantharos bulunmaktadır. Kalın ağız kenarlı cup-kantharos'ların, standart ve küresel gövdeli olmak üzere iki alt tipine ait parçalar da bulunmaktadır. Cup-Kantharos'lar, burada değerlendirilen seramiklerin % 18.4'ünü oluşturmaktadır ve bu oranla bolsallardan sonra yoğunluk açısından ikinci sırada yer almaktadırlar (Grafik I).

Standart tip, M.Ö. 4. yüzyılda çok rağbet görmüş bir tiptir. Bu tip, yüksek içbükey profilli bir boyuna ve kalınlaştırılarak dışa doğru sarkıtılmış ağız kenarına (Kat. No. 10-12) sahiptir. Bazı örneklerde bu kalınlaştırılmış ağız kenarının içi bir kanal şeklinde boş bırakılmıştır (Kat. No. 11). Bu tip için genel bir gelişim olarak; kabın daralıp yüksekliğinin artmasını, kaidenin daralıp yükselmesini, içbükey boynun gövdeye oranla uzamasını ve kulpların kabalaşmasını söylemek mümkündür¹³.

M.Ö. 4. yüzyıl boyunca kullanım gören standart tip cup-kantharos'lar, Hellenistik Devir'de de varlığını sürdürmeye devam etmiştir ve yaklaşık olarak M.Ö. 275 tarihinde ortadan kalkmıştır¹⁴.

Daskyleion buluntuları içerisinde bu tip, M.Ö. 4. yüzyılın ilk dörtlüğünden üçüncü dörtlüğüne dek görülmektedir. Mevcut buluntuların hepsi ağız kenarı-gövde parçasıdır. Buradaki Kat. No. 10 en erken örnek olup, M.Ö. 380 civarına tarihlenmiştir. Kat. No. 11 Daskyleion buluntuları içerisinde ağız kenarında kanal şeklinde boşluk içeren nadir buluntulardan biridir. Bu parça, diğer merkezlerden ele geçen ve M.Ö. 375-350 tarihleri arasına verilen örneklerle uyum içerisinde. Kat. No. 12 örneği ise profilli ve benzer örnekleri göz önünde bulundurularak M.Ö. 4. yüzyılın üçüncü dörtlüğüne tarihlenmelidir.

Küresel Gövdeli tip ise genelinde cup-kantharos'lar içerisinde yaygın değildir. Bu tip, gövdesinin küresel yapısıyla diğer cup-kantharos'lardan ayrım gösterse de, kaidesi ve kulpları ile benzeşmektedir. Bu küresel gövde üzerinde dar bir boyun yer almaktadır¹⁵. Ağız kenarı ise kalınlaştırılmış formu ile, kalın kenarlı cup-skyphos'lara çok benzemektedir¹⁶. Ağız kenarındaki bu büyük benzerliği, Kat. No. 4'de yer alan kalın kenarlı cup-skyphos ile

¹³ Form gelişimi için bkz. Sparkes – Talcott 1970, 118 vd.

¹⁴ Sparkes – Talcott 1970, 119.

¹⁵ Küresel gövdeli cup-kantharos'lar hakkında genel bilgi için bkz. Sparkes – Talcott 1970, 119.

¹⁶ Karşılaştırmız: Sparkes – Talcott 1970, no. 667; Cook 1965, Fig. 1, 3.

Kat. No. 13'de sunulan küresel gövdeli cup-kantharos arasında yapılacak bir karşılaştırma ile gözlemek mümkündür.

Bu tipin yaygın olan bir üretimi, gövde dış yüzünde dikey yivler içeren çeşididir¹⁷. Daha çok M.Ö. 4. yüzyılın ikinci dörtlüğünde görülen bu tipin, yüzyılın üçüncü dörtlüğüne ait örnekleri de bulunmaktadır¹⁸.

Genelde diğer cup-kantharos tiplerine oranla pek yaygın olmayan küresel gövdeli tip, Daskyleion buluntuları içerisinde de sayıca azdır. Daskyleion'dan ele geçen ve burada Kat. No. 13 örneği ile temsil edilen bu tipe ait parçaların hepsi ağız kenarı-gövde parçasıdır. Bu parça, profili ile diğer merkezlerden ele geçen ve M.Ö. 4. yüzyılın ikinci dörtlüğüne tarihlenen örneklerle uyum içerisinde dir.

Daskyleion buluntuları içerisindeki M.Ö. 4. yüzyıla tarihli ikinci tip cup-kantharos'lar olan ince ağız kenarlı tip ise; standart, alçak dudaklı ve çanak şekilli olmak üzere üç alt tipe karşımıza çıkmaktadır:

Standart tipi oluşturan temel unsurlar, kalın ağız kenarlı cup-kantharos'larla çok benzemektedir. Aralarındaki en büyük fark, bu tipte ağız kenarının sade oluşudur. Sade ağız kenarından devam eden içbükey profilli boyundan gövdeye geçiş, tıpkı kalın kenarlı cup-kantharos'lardaki gibi sert bir açılı ile sağlanmıştır. Yüksek, içbükey bir boyun, küçülmüş bir kaide, vurgulanmış çanak şekilli bir gövde ve uzun kulpları ile bu tipin gelişimi de kalın kenarlılarla paralellikler sergiler. Genel bir gelişim olarak bu tipin, geniş, alçak bir kaptan, yüksek, dar bir kaba dönüştüğünü söyleyebiliriz¹⁹.

Atina Agorası kazılarında edinilen veriler ile bu tipin en erken örneklerinin M.Ö. 4. yüzyılın ilk dörtlüğüne ait olduğu saptanmıştır. Geç örnekleri ise Hellenistik Devir'de görülmektedir²⁰.

Bu tip cup-kantharos'lar, Daskyleion buluntuları içerisinde tek bir örnek ile temsil edilmektedirler. Kat. No. 14'de yer alan bu ağız kenarı parçası, profili ve diğer merkezlerden ele geçen benzer örneklerle karşılaştırıldığında, M.Ö. 325 civarına tarihlenmelidir.

¹⁷ Sparkes – Talcott 1970, Pl. 28, no. 668.

¹⁸ Sparkes – Talcott 1970, 119.

¹⁹ Bu formun genel özellikleri ve form gelişimi için bkz. Sparkes – Talcott 1970, 119 vd.

²⁰ Hellenistik Devir örnekleri için bkz. Thompson 1934, 388, Fig. 18, B 17.

Cup-kantharos'lar içerisinde pek yaygın olmayan alçak dudaklı tip, ağız kenarının şekli ile ince ağız kenarlı diğer cup-kantharos tiplerinden ayrılır. İçbükey profilli boyun, standart tipe nazaran daha alçaktır. Ağız kenarı ise bariz bir şekilde dışa dönüktür (Kat. No. 15-16). Kaidenin dış yüzündeki iki yiv kaideye üç kademeli bir görünüm kazandırmıştır (Kat. No. 17-18). Diğer yandan gövdenin yükselmesi, kaidenin küçülmesi, kulpun yükselmesi gibi özellikleri ile gelişim açısından öbür tiplerle paralellik sergilerler²¹.

Alçak dudaklı tip, her ne kadar cup-kantharos'lar içerisinde pek popüler olmasa da, Daskyleion buluntuları içerisinde diğer cup-kantharos'lara kıyasla daha fazla sayıda yer almaktadır. Daskyleion örneklerinin hepsi, bu tipin klasik şeklini almış olduğu M.Ö. 4. yüzyılın üçüncü dörtlûğüne aittirler ve burada Kat. No. 15-18 örnekleri ile temsil edilmektedirler. Bunlardan Kat. No. 15, bu dönemin ortalarına ait ağız kenarı-gövde profilli ile M.Ö. 340-325 tarihleri arasına, Kat. No. 16 ise sonlarına ait gövde-kulp profili ile M.Ö. 325 civarına tarihlenmiştir. Mevcut kaide parçaları ise üç kademeli bir alt bölüm, içbükey bir üst bölüm içerirler ve rezerve ayak çemberleri firnis bantlarla bezelidir. Bu tipe ait kaide parçaları burada Kat. No. 17 ve 18 örnekleri ile temsil edilmektedir. Bu kaide parçaları profilleri ve diğer merkezlerden ele geçen benzer örnekler yardımıyla M.Ö. 350-340 yıllarına tarihlenmektedir.

İnce ağız kenarlı cup-kantharos'ların, Daskyleion buluntuları içerisinde üçüncü alt tipi olan, çanak şekilli cup-kantharos'lara²² ait az sayıda kaide parçası ele geçmiştir. Kat. No. 19 örneği ile temsil edilen söz konusu parçanın profili, diğer merkezlerden ele geçen ve M.Ö. 380 civarına tarihlenen örnekler ile uyum içerisinde. İlk ortaya çıkış tarihi M.Ö. 4. yüzyılın ilk dörtlûğü olan cup-kantharos'ların, Daskyleion'a M.Ö. 380 civarında ulaştığı, fakat pek rağbet görmediği anlaşılmaktadır.

²¹ Formun genel özellikleri ve form gelişimi için bkz. Sparkes - Talcott 1970, 120.

²² Sparkes - Talcott 1970, 121, fig. 7, no. 686-690.

Bolsal

Bolsal'lar²³ istatistiksel açıdan birinci sırada yer almaktadır (Grafik I)²⁴ Mevcut örneklerin içerisinde, bu yüzyılın erken yıllarına ait parçaların yoğunlukta olduğu gözlenmektedir. Bunun yanı sıra, M.Ö. 380-350 yılları arasına ve M.Ö. 350 civarına tarihli örnekler de bulunmaktadır. Yoğun olarak karşılaştığımız M.Ö. Erken 4. yüzyıla tarihli bolsal'lar burada, Kat. No. 20-24 örnekleri ile yer almaktadırlar. M.Ö. 380-350 yılları arasına tarihli örnekler arasında ise birkaç amorf kaide parçası dışında henüz kaide parçası bulunmamaktadır. Bu yıllar arasına tarihli örneklerin hepsi ağız kenarı-gövde parçasıdır ve burada Kat. No. 25 örneği temsil edilmektedir. Kat. No. 26 ve 27 parçaları ise yaklaşık olarak M.Ö. 350 civarına tarihlenen örneklerdir.

Tek Kulplu (One Handler)

Daskyleion'dan ele geçen Attika üretimi siyah firnisli tek kulplu kaplar, genellikle M.Ö. 5. yüzyıla tarihlidir²⁵. M.Ö. 4. yüzyıla tarihli az sayıda parça bulunmuştur ve bunlar burada sunulan seramik grubunun % 4.8'ini oluşturmaktadır (Grafik I). Kaide-gövde parçalarından ibaret olan ve burada Kat. No. 28 ile temsil edilen tek kulplu kap parçaları, söz konusu formun siyah tipine ait örneklerdir. M.Ö. 5. yüzyılda tek kulplu kap tipleri içerisinde en popüler olan siyah tipin M.Ö. 4. yüzyılın sonlarına dek devam ettiği bilinmektedir²⁶.

Daskyleion'da M.Ö. 420 tarihinden itibaren kullanım gören²⁷ tek kulplu kapların, M.Ö. 5. yüzyılın sonlarında rağbet gördüğü, ancak M.Ö. 4. yüzyılda pek ilgi görmediği anlaşılmaktadır. Daskyleion'dan ele geçen mevcut örnekler, M.Ö. 375 civarına tarihlenmektedirler (Kat. No. 28).

²³ Bolsallar hakkında genel bilgi için bkz. Sparkes – Talcott 1970, 107.

²⁴ Daskyleion'dan ele geçen M.Ö. 4. yüzyıla tarihli bütün siyah firnisli seramikler içerisinde bolsallar istatistiksel açıdan ilk sırada yer almaktadır. Bu çalışmada sunulan Attika üretimi ürünlerin yanı sıra Daskyleion buluntuları içerisinde bol sayıda Non-Attik siyah firnisli bolsal bulunmaktadır.

²⁵ Coşkun 2004, 96vd.

²⁶ Siyah tip için bkz. Sparkes – Talcott 1970, 126, Fig. 8, Pl. 30-31, no. 744-763.

²⁷ Coşkun 2005, 96.

Çanak

Attika seramik repertuarında siyah firmisli olarak üretilen çanakların derin gövdeli dışbükey-içbükey profilli tipi haricindeki diğer üç tipini²⁸ Daskyleion'dan ele geçen M.Ö. 4. yüzyıla tarihli buluntular içerisinde görmek mümkündür.

Bunlardan ilki olan dışa çekik ağızlı çanaklar, M.Ö. 4. yüzyılda klasik şeklini almıştır ve Hellenistik Devir içlerine dek varlığını sürdürmüştür²⁹.

Bu formun zaman içinde bazı değişimler sergilediği saptanmış durumdadır: M.Ö. 4. yüzyılda gövdenin üst kısmı dik bir profile sahiptir. Alt kısmı ise, kaideye doğru keskince ilerlemektedir. Gövdenin üst ve alt kısmı arasında ise giderek dik bir açı ortaya çıkar. Böylece, yüzyılın ortasından önce gövdenin alt ve üst kısımları arasındaki bağlantı hemen hemen dik bir açığa dönüşmüştür³⁰. M.Ö. 380 civarına tarihlenen Kat. No. 29 örneğinde bu açının yavaş yavaş oluşmaya başladığını görmek mümkündür.

Burada Kat. No. 29 örneği ile temsil edilen Attika üretimi bu tip çanaklar, Daskyleion buluntuları içerisinde az sayıda yer almaktadır. Dışa çekik ağızlı Attika üretimi çanakların Daskyleion'a neden bu kadar az sayıda ithal edilmiş olduğunu, bu merkezden bol sayıda ele geçen ve yerel üretim olabilecek Non-Attik ürünlerle açıklamak doğru olacaktır³¹.

İkinci çanak tipi ise; sığ gövdeli dışbükey-içbükey profilli olarak anılan örnektir. Bu tip çanaklarda gövdenin üst kısmı dışbükey profildir ve bunun altında rezerve bırakılmış bir yiv mevcuttur. Bu yivin altında ise gövde içbükey profile sahiptir. Gövdenin alt kısmındaki bu içbükey profil tek bir kavis şeklinde kaideyi de içine alır ve oturma düzlemine dek ilerler. Kabin iç kısmında ise ağız kenarından çanağın dibine dek kesintisiz devam eden tek bir kavis söz konusudur³².

Attika seramik repertuarına M.Ö. 5. yüzyılın ikinci dörtlüğünde giren ve geç 5. yüzyılda en popüler çağını yaşayan bu tip çanaklar, 4. yüzyılın

²⁸ Attika üretimi siyah firmisli çanak tipleri için bkz. Sparkes – Talcott 1970, 128 vd.

²⁹ Form için bkz. Corbett 1949, 328; Sparkes – Talcott 1970, 128vd. Hellenistik Devir örnekleri için bkz. Thompson 1934, 486, Fig. 17; Crowfoot 1957, 245, Fig. 48.

³⁰ Form gelişimi için bkz. Sparkes – Talcott 1970, 128 vd.

³¹ Tunuz 1993, 42; Coşkun 2005, 219.

³² Form için bkz. Sparkes – Talcott 1970, 130 vd.

ortalarından önce repertuardan kalkarlar³³. Daskyleion'da, 5. yüzyılın ortalarından itibaren kullanım gören³⁴ bu forma ait en geç tarihli parçalar M.Ö. 375 yılına tarihlidir. Az sayıda ele geçen bu parçalar ağız kenarı-gövde parçası olup, burada Kat. No. 30 örneği ile temsil edilmektedir.

Üçüncü çanak tipi olan içe çekik ağızlı çanaklar, Attika'da, M.Ö. 5. yüzyılın sonlarında ortaya çıkar, M.Ö. 4. yüzyıl boyunca devam eder ve Hellenistik Devir içlerine dek varlığını sürdürür³⁵. Genelde, M.Ö. 5. yüzyıla ait pek fazla örnek yoktur. M.Ö. 4. yüzyılda ise, bu çanaklar en popüler dönemlerini yaşamıştır. Buna karşın, Daskyleion buluntuları içerisinde, Attika üretimi olarak az sayıda yer almaktadırlar. Bunun sebebini ise; belki de tıpkı dışa çekik ağızlı çanaklarda olduğu gibi, Non-Attik ürünlere bağlayabiliriz. Az sayıdaki Daskyleion örnekleri, ağız kenarı-gövde parçalarından ibaret olup, burada Kat. No. 31 örneği ile temsil edilmektedir. Kat. No. 31 örneği, gövdesinin en geniş olan yerinde gövde cidarının kalınlaştırılmış hali ile ve dış yüzündeki şişkin dışbükey profili ile 4. yüzyılın ikinci dörtlüğüne ait özellikleri taşımaktadır.

Yukarıda değinilen tiplerinin yanı sıra, küçük çanaklar da bulunmaktadır. Bunların ise; geç ve ince tip ile dışa çekik ağızlı olmak üzere iki alt formu bulunmaktadır.

Geç ve ince tip küçük çanaklar³⁶, Daskyleion buluntuları içerisinde sayıca fazla değildir. Kat. No. 32 örneği, halka kaideli olmasına rağmen, kaide-den ayak çemberine geçişte bir set içermemektedir. Bu serinin geç örneklerinde de söz konusu olan bu set, her zaman görülmemektedir. Bu örneğin ağız kenarının içe doğru fazla çekilmiş olması dikkat çekicidir. Bu özelliği ile yaklaşık M.Ö. 380 yıllarında ortaya çıkan geniş oturma düzlemli çanaklarla benzerlik gösterir³⁷. Sonuç olarak bu parçamızı erken ve ince duvarlı küçük çanakların repertuardan kalkmaya başladığı ve geniş oturma düzlemli küçük çanakların ortaya çıkmaya başladığı tarih olan M.Ö. 380 civarlarına yerleştirmek doğru olacaktır. Kat. No. 33 örneği ise, kaidesinin

³³ Bu tipin ortaya çıkışı ve form gelişimi için bkz. Sparkes – Talcott 1970, 131.

³⁴ Coşkun 2004, 97.

³⁵ Form gelişimi için bkz. Sparkes – Talcott 1970, 131 vd.

³⁶ Geç ve ince tip küçük çanaklar için bkz. Sparkes – Talcott 1970, 134 vd., Fig. 9, Pl. 33, no. 863-876.

³⁷ Sparkes – Talcott 1970, Fig. 9, no. 882-887.

tasarlanışı açısından bu tipin diğer örnekleri ile farklılık gösterir. Ağız kenarı ve gövde profili, Atina Agorası'ndan ele geçen örneklerle benzerlik gösterirken, kaideden ayak çemberine kesintisiz geçişi ile bu örneklerden ayrılır. Kaidenin bu görünüşü, geniş oturma düzlemlili çanakların kaidesine doğru bir geçiş göstermektedir. Bu örneğin de, geç ve ince tipin ortadan kalkıp, geniş oturma düzlemlili küçük çanakların ilk örneklerinin yapıldığı sıradaki deneysel bir ürün olduğu ve bu parçanın da, M.Ö. 380 yılına tarihlenmesi doğru olacaktır.

Dışa çekik ağızlı küçük çanaklar³⁸ ise burada Kat. No. 34 örneği ile temsil edilmektedir. Bu tip küçük çanaklarda dışa doğru çıkıntı yapan ağız kenarı, dışbükey profilli gövde ve halka kaide karakteristik özelliklerdir. Ağız kenarında çıkıntı yapan kısım, bazı örneklerde tamamen yatay iken³⁹, bazılarında aşağıya doğru eğim göstermektedir. 34 no'lu parça, benzer örnekleriyle yapılan karşılaştırmalar sonucu, M.Ö. 350-325 yıllarına tarihlenmelidir.

Tuzluk

Daskyleion buluntuları içerisinde M.Ö. 4. yüzyıla tarihli Attika üretimi siyah firnisli tuzlukların içbükey profilli ve kaideli⁴⁰ olmak üzere iki tipi bulunmaktadır. İçbükey profilli tuzlukların erken ve geç olmak üzere iki farklı alt tipi bulunmaktadır. Geç tip, M.Ö. 4. yüzyılda standart halini alır ve çok yaygındır. Gövde iyice içbükey profilli bir duvara sahiptir. Ağız kenarı yuvarlatılmıştır. Kaide, gövdeden belirli bir şekilde ayrılmıştır⁴¹. Geç tipe ait Daskyleion örnekleri burada, Kat. No. 35 ile temsil edilmektedir ve M.Ö. 350-325 yılları arasına tarihlenmelidir. Kaideli tip tuzluklarla küçük çanaklar arasında çok az bir fark vardır ve çoğu zaman bu ayrımı yapmak zordur. Bu tuzluklar ekhinus profilli tuzluklarla yakınlık göstermesi nedeniyle tuzluklar başlığı altında incelenmektedir⁴². Kaideli tuzluklar, kendi içinde iki alt tip göstermektedir: Bunlardan ilki erken ve disk kaideye sahip olanlar⁴³, ikincisi ise geç ve halka kaideye (Kat. No. 36-37)

³⁸ Sparkes – Talcott 1970, 135, Fig. 9, Pl. 33, no. 879-881.

³⁹ Sparkes – Talcott 1970, Fig. 9, no. 880.

⁴⁰ Tuzluk tipleri için bkz. Sparkes – Talcott 1970, 135 vd.

⁴¹ Form için bkz. Sparkes – Talcott 1970, 135 vd.

⁴² Sparkes – Talcott 1970, 137.

⁴³ Sparkes – Talcott 1970, Fig. 9, no. 939.

sahip olanlardır. Daskyleion'dan ele geçen kaideli tuzluklar da sayıca çok azdır (Grafik I). Profilleri ve diğer merkezlerden ele geçen benzer örnekleri göz önünde tutularak 36 no'lu örnek, yaklaşık olarak M.Ö. 350'ye, 37 no'lu örnek ise, M.Ö. 350-325 yıllarına tarihlenmelidir.

Balık Tabağı

Attika seramik repertuarına M.Ö. 5. yüzyılın sonlarında giren balık tabaklarının⁴⁴ Daskyleion'dan ele geçen M.Ö. 4. yüzyıla tarihli az sayıda örneği olup (Grafik I), bunlar da sadece kaide-gövde parçalarından oluşmaktadırlar (Kat. 38-40)⁴⁵. Diğer merkezlerden ele geçen benzer örneklerle yapılan karşılaştırmalar sonucunda; 38 no'lu parça, M.Ö. 400-350 yılları arasına, 39 no'lu parça, M.Ö. 375 civarına ve 40 no'lu parça ise M.Ö. 350-325 yılları arasına tarihlenmelidir.

Hydria

Daskyleion'da, Attika üretimi siyah firnisli hydria'lara ait sadece tek bir parça ele geçmiştir (Kat. No. 41)⁴⁶. Ağız kenarı-gövde parçası olan bu örneği profili ve diğer merkezlerden ele geçen benzer örnekleri ile yapılan karşılaştırmalar sonucunda, M.Ö. 4. yüzyılın ortalarına tarihlenmek doğru olacaktır.

Lekythos

Daskyleion'dan ele geçen siyah firnisli Attika üretimi lekythos'lar⁴⁷ içerisinde M.Ö. 4. yüzyıla tarihli olanlar, bodur lekythos'ların küçük ve geç örnekleridir. Az sayıda ele geçen bu parçalar (Grafik I), Kat. No. 42 örneği ile temsil edilmektedir ve M.Ö. 375-350 yılları arasına tarihlenmelidir.

Bu merkezden ele geçen M.Ö. 4. yüzyıla tarihli Attika üretimi seramikler içerisinde, siyah firnisli olanlar, gerek figürlü seramiğe⁴⁸, gerekse Intentional Red teknikli seramik türüne⁴⁹ oranla fazla sayıdadır.

⁴⁴ Attika üretimi siyah firnisli balık tabakları için bkz. Sparkes – Talcott 1970, 147 vd.

⁴⁵ Daskyleion buluntuları içerisinde balık tabakları sayıca çok az olmasına rağmen, mevcut örnekler bu formun ilk ortaya çıktığından (M.Ö. 5. yüzyıl sonları) itibaren bu merkezde kullanıldığını göstermektedir bkz. Coşkun 2004, 100.

⁴⁶ Attika üretimi figürlü sahne içeren hydriaların da ağız kenarları siyah firnisli olabilmektedir. Dolayısıyla 41 no'lu örneğimizin figürlü bir vazunun parçası olabileceğini de göz ardı etmemek gerekir.

⁴⁷ Lekythos tipleri için bkz. Sparkes – Talcott 1970, 151.

⁴⁸ Tuna-Nörling 1999.

⁴⁹ Daskyleion'dan ele geçen Intentional-Red teknikli seramikler için bkz. Çağışan 1999.

Attika seramikleri antik dünyanın en kaliteli ve dolayısı ile en pahalı seramik ürünleri olduğundan, bunların yoğun olarak kullanıldığı bir merkezin alım gücünün yüksek olması gerekmektedir. Daskyleion'dan ele geçen siyah firnisli Attika seramikleri üzerine burada yapılmış olan istatistik çalışması sonucunda edinilen verilerle, Satraplık Merkezinin ekonomik durumunun hangi dönemlerde ne durumda olduğu da izlenebilmektedir. Daskyleion'dan ele geçen siyah firnisli Attika üretimi seramiklere tarihsel açıdan bakıldığında, bunların M.Ö. 6. yüzyılın ikinci dörtlüğü ile M.Ö. 320 tarihi arasındaki zaman birimine ait oldukları gözlenmektedir⁵⁰. Bu zaman birimi içerisinde gerek sayısal çoğunluk, gerekse form çeşitlerinin zenginliği açısından M.Ö. 5. yüzyıl, ilk sırada gelmektedir⁵¹. Bu durum Daskyleion'un ekonomik açıdan en güçlü olduğu dönemin M.Ö. 5. yüzyıl olduğunu göstermektedir. Özellikle Orta Akhaemenid Dönem'de (M.Ö. 477-388)⁵² bu merkezin altın çağını yaşadığını saptamış bulunmaktayız⁵³. M.Ö. 5. yüzyıldan sonra yoğunluk açısından bu seramiğin en çok kullanıldığı dönem M.Ö. 4. yüzyıldır. M.Ö. 5. yüzyıla oranla, M.Ö. 4. yüzyılda söz konusu seramiğin bu merkezdeki kullanımında azalma olsa da, bu seramik türünün M.Ö. 320 civarına dek, kesintisiz olarak kullanılmış olduğu da görülmektedir. M.Ö. 4. yüzyılın ilk on iki yılı (M.Ö. 400-388) Orta Akhaemenid Dönem'in son yıllarını kapsamaktadır. M.Ö. 414'den itibaren satraplık görevini yürütmekte olan Pharnabazos II, bu tarihlerde hala görevinin başında idi. M.Ö. 388 yılında başlayan Geç Akhaemenid Dönem'in ilk satrabı Ariobarzanes'tir. Daskyleion'da M.Ö. 4. yüzyılda siyah firnisli Attika seramiklerinin en yoğun olarak kullanıldığı dönem, yüzyılın ilk dörtlüğüdür ve yukarıda değinilen iki satrabın görev yıllarına denk gelmektedir. Yüzyılın ikinci dörtlüğünde (Ariobarzanes, Artabazos II), ilk dörtlüğe oranla yaklaşık 1/4 oranında düşüş gözlenmektedir. Yüzyılın üçüncü dörtlüğünde ise (Artabazos II, Pharnabazos III) ikinci dörtlüğe oranla küçük bir yükseliş görülse de, yüzyılın son dörtlüğüne ait olan az

⁵⁰ Coşkun 1999, tablo II.

⁵¹ Coşkun 1999, tablo II; Coşkun 2004.

⁵² T. Bakır, antik kaynaklardan yola çıkarak, Akhaemenid krallarının, Sparta satraplarının, Yunan ve Sparta komutanlarının rol aldıkları tarihi olayları bütünleştirmiş, bu dönemde Daskyleion'da görev yapan satraplar ve yönetim dönemlerinin tarihlerine dair bir sıralama yapmıştır bkz. Bakır 1991b; Bakır 2001., Bakır, Daskyleion Satraplık Dönemini "Erken Akhaemenid", "Orta Akhaemenid" ve "Geç Akhaemenid" olmak üzere üç evreye ayırmıştır bkz. Bakır 1995; Bakır-Akbaçoğlu 1997b.

⁵³ Coşkun 2004, 104; Coşkun 2005, 514.

sayıdaki örnekler göstermektedir ki; Daskyleion'a ithal edilen siyah firnisli Attika seramiklerinin ticareti Akhaemenid Dönem'den sonra artık yavaş yavaş yok olmaya başlamıştır (Grafik II) ve bu da, Daskyleion'un ekonomik gücü ile ticari ilişkilerinin giderek zayıfladığının ve M.Ö. 5. yüzyıldaki güçlü yönetimin yok olduğunun kanıtıdır. Bu durumu tarihsel olaylarla da destekleyebilmekteyiz: M.Ö. 395 yılında Spartalı komutan Agesilaos'un Daskyleion'u yakıp yıkmasından⁵⁴ sonra, bu satraplık merkezinin tekrar toparlanarak eski gücüne kavuştuğu bilinmektedir. Fakat özellikle, M.Ö. 360'lı yıllarda Satrap İsyanları⁵⁵ ile başlayan karışık dönemde Daskyleion'da ciddi sıkıntıların yaşanmış olduğu da unutulmamalıdır. Ayrıca M.Ö. 334 yılındaki Granikos Savaşı sonucunda Daskyleion, Makedonya Krallığı'nın eline geçmiş ve satraplık statüsünü yitirmiştir⁵⁶. Kazı verileri, Daskyleion'un bu tarihten sonra hiçbir zaman Akhaemenid Dönemi'ndeki kadar zengin bir ekonomiye sahip olmadığını göstermektedir. Satrap isyanları ile başlayan karmaşa döneminden itibaren, Daskyleion'un ticari ilişkilerinde de bir gerilemenin yaşanmış olması doğal bir sonuç olarak karşılanmalıdır.

Öte yandan, Daskyleion'un mimari, plastik, seramik ve diğer bütün buluntuları da, siyah firnisli Attika seramiklerinden hareketle yapmış olduğumuz değerlendirmeyi destekler niteliktedir. M.Ö. 5. yüzyıla ait eserlerin, gerek sayısal çoğunluk açısından, gerekse nitelik açısından dikkat çekmesi önem taşımaktadır⁵⁷. Diğer yandan Pharnabazos II'nin (M.Ö. 414-388) satraplık yıllarından sonra, buluntuların kalitesindeki düşüş ve sayısal azalma da dikkat çekmektedir. Daskyleion'da büyük boyutlu urbanizm faaliyetlerinin de M.Ö. 4. yüzyılda görülmeşiğine ayrıca değinmek gerekir.

M.Ö. 4. yüzyılda siyah firnisli Attika seramiğinin önceki dönemlere göre daha az kullanılmasını ekonomik güce bağlamanın yanı sıra, bu azalmanın bir diğer sebebi olarak da, Attika taklidi (Non-Attik) ürünleri düşünmeliyiz. Kazı buluntuları içerisinde bu yüzyıla tarihli bol sayıda Non-Attik seramik bulunmaktadır. Bunların bir kısmının Daskyleion veya çevresindeki atölyelerde üretilen yerel üretim seramikler olabileceği

⁵⁴ Xenophon, Hellenika. 4. 1. 1-4; 4. 1. 33

⁵⁵ Satrap İsyanları için bkz. Weiskopf 1989.

⁵⁶ Arrianos, Anabasis. 1. 17. 1; Strabon, XVI, 776; Pausanias, I. 29.10.

⁵⁷ Coşkun 2005.

düşünülmektedir⁵⁸. Bu seramikler şüphesiz ki; Attika ürünlerinden daha ucuz mallardı. Bunlar, büyük oranda alım gücü düşük kitlelere hitap etmiş olmalıdır. Fakat satraplığın akropolü niteliğindeki Hisartepe'den de bol sayıda ele geçmiş olmaları dikkat çekicidir.

Persler ile Atinalılar arasındaki uzun yıllar süren savaşlar göz önünde tutulduğunda; bir satraplık merkezi olan Daskyleion'da, Attika ürünlerinin yoğun olarak kullanılmış olması dikkat çekicidir. Perslerin, düşmanlarının ürettiği malları niçin kullandıklarını ancak İmitatio Regis⁵⁹ ile açıklayabiliriz⁶⁰.

Daskyleion ile Atina arasındaki ticaret, aracı Polis'ler sayesinde gerçekleşmiş olmalıdır. Bu ticarete, başta Kyzikos olmak üzere, bazı Batı Anadolu Polis'leri rol oynamış olmalıdır⁶¹.

Siyah fırlıslı Attika seramikleri üzerinde yer alan graffitolarda⁶², Daskyleion'un bu yüzyıldaki sosyal yapısı hakkında yorumlar yapmamıza olanak sağlamaktadır. Seramikler üzerinde, Yunan ve Phryg dillerinde yazılmış yazılarla karşılaşmaktayız. Daskyleion'da 'Pre-Akhaemenid-Dönem'de bir Phryg yerleşiminin varlığı saptanmış durumdadır⁶³. Kat. No. 12 örneği⁶⁴ üzerindeki Phryg dilinde yazılmış "Karea" sözcüğü, bu merkezde M.Ö. 4. yüzyılın ortalarında hala Phryg nüfusunun yaşamaya devam ettiğini göstermektedir⁶⁵. Bunun yanı sıra, Yunan dilinde yazılı seramiklerin de kullanılmış olması (Kat. No. 33), M.Ö. 5. yüzyılda Daskyleion'daki Yunan nüfusuna işaret etmektedir.

⁵⁸ Tunuz 1993, 42; Coşkun 2005, 219.

⁵⁹ Xenophon. Kyropaidia. 8. 6. 10.

⁶⁰ Coşkun 1999, 122; Coşkun 2004, 106.

⁶¹ Tuna-Nörling 1999, 20; Coşkun 1999, 123. Ege Denizi'ndeki ticarete büyük roller üstlenmiş olan İonia polislerinde yapılan kazılarda da Attika mallarının bolca ele geçmiş olması bu görüşü desteklemektedir bkz. Boardman 1958-59; Cook 1965; Gürsoy 1987; Polat 1988; Tuna-Nörling 1995. Daskyleion'u, Kyzikos'a ve Propontis'in güney kıyılarına ulaştıran bir yol vardı ve bu yol güneyde büyük olasılıkla kral yolu ile bağlantı olmalıydı. Bu konu hakkındaki yorumlar için bkz. Graf 1994, 180.

⁶² Daskyleion'dan ele geçen graffitolar seramikler için bkz. Yıldızhan 1999.

⁶³ Bakır - Gusmani 1993; Bakır-Akbaşıoğlu 1997; Bakır 2003, 7; Erşen 2003.

⁶⁴ Bakır - Gusmani 1993, 143, Abb. 3, no. 3; Bakır-Akbaşıoğlu 1997, 238; Bakır 2003, 13.

⁶⁵ Bakır-Akbaşıoğlu 1997, 238; Bakır 2003, 7.

KATALOG

SKYPHOS

A Tipi

1- Figür 1 F6 D/K Açması-1993, CNM

A.Ç: 17.2 cm. Korunan Yükseklik: 3.8 cm.

Ağız kenarı parçası. Dışa çekik ağız kenarı. İç yüzey kahverengi, dış yüzey parlak siyah firnisli.

Benzer Örnekler: Sparkes – Talcott 1970, fig. 4, no. 349; İvanov 1963, fig. 78, no. 498; Blondé 1985, fig. 17, no. 140-145; Jehasse 1978, fig. 43, no. 709; Salles 1983, fig. 15, no. 92

Tarih: 400 - 375

2- Figür 1 Biltenler I Açması-1992, CDD

A.Ç: 11.4 cm. Korunan Yükseklik: 3.7 cm.

Ağız kenarı-gövde parçası. Dışa çekik ağız kenarından gövdeye geçişte dışbükey profilli bir bombe. İç yüzey parlak kırmızı, dış yüzey kırmızı-siyah alacalı parlak firnisli.

Benzer Örnekler: Sparkes – Talcott 1970, fig. 4, no. 352; Felten 1982, Abb. 50, no. 455; Williams – Fischer 1976, pl. 21, no. 37.

Tarih: ~ 330

3- Figür 1 II. Kesit Açma -1988, ACL

K.Ç: 4.2 cm. Korunan Yükseklik: 3.1 cm.

Kaide-gövde parçası. Halka kaide, yukarıya doğru genişleyen içbükey gövde profili iç yüzey kahverengi, dış yüzey siyah firnisli oturma düzlemi ve ayak çemberi

Benzer Örnekler : Sparkes – Talcott 1970, fig. 4, no. 353; Blondé 1985, fig. 17, no. 140; Isler 1978, pl. 6, no. 212; D. B. Thompson 1954, pl. 20-c.

Tarih : ~ 320

CUP-SKYPHOS

Kalın Kenarlı

4- Figür 1 19-d Açması -1994, DHK

A.Ç : 10.2 cm. Korunan Yükseklik: 2.4 cm.

Ağız kenarı-gövde parçası. Dışa doğru çıkıntı yapan kalın dudaktan gövdeye geçişte yiv. İç ve dış yüzey parlak siyah firnisli.

Benzer örnekler : Sparkes – Talcott 1970, fig. 6, no. 621; Cook 1965, fig. 1, no. 3; Alexandrescu 1978, pl. 65, no. 61; Kahil 1960, pl. 14, no. 24; Kastenbein 1974, 149, Abb. 236 B.

Tarih : Erken 4. yüzyıl

KANTHAROS

Kalın Ağız Kenarlı

5- Figür 1 1 No'lu Açma-1989, ANM
A.Ç: 9 cm. Korunan Yükseklik: 3.5 cm.

Ağız kenarı-gövde-kulp parçası. Dışa sarkık kalınlaştırılmış ağız kenarı. Ağız kenarından çıkan kulp paralel olarak ilerledikten sonra aşağıya dönmektedir. Kulp üzerinde mahmuz şekilli çıkıntı. Gövdenin korunan üst kısmı içbükey profilli. Gövdenin alt kısmına sert geçiş. İç ve dış yüzey parlak siyah firnisli.

Benzer Örnekler: Sparkes – Talcott 1970, fig. 7, no. 701; Isler 1978, pl. 7, no. 230.
Tarih: 350 - 325

6- Figür 1 F/6 Kuzey ve F/5 Kuzey Açmaları (Temizlik)- 1994, CVG
A.Ç: 10.6 cm. Korunan Yükseklik: 4.5 cm.

Ağız kenarı-gövde-kulp parçası. Dışa sarkık kalınlaştırılmış ağız kenarı. Ağız kenarından çıkan kulp paralel olarak ilerledikten sonra aşağıya dönmektedir. Kulp üzerinde mahmuz şekilli çıkıntı. Gövdenin korunan üst kısmı içbükey profilli. Gövdenin alt kısmına sert geçiş. gövdenin alt kısmı dışbükey profilli. İç ve dış yüzey parlak siyah firnisli.

Benzer Örnekler: Sparkes – Talcott 1970, fig. 7, no. 700; Hellström 1965, pl. 33, no. 57; Kahil 1960, pl. LV, no.34; Polat 1988, Şek. 24, no. 105.
Tarih: 350 - 325

7- Figür 1 F/6 Doğu Açması-1992, CJI
K.Ç: 4.4 cm. Korunan Yükseklik: 2.7 cm.

Kaide parçası. Konik kaide üzerinde iki yiv. Kaideden gövdeye sert geçiş. İç ve dış yüzey parlak siyah firnisli.

Benzer Örnekler: Sparkes – Talcott 1970, fig. 7, no. 701; Isler 1978, pl. 7, no. 230.
Tarih: 350 - 325

8- Figür 1 19-c Açması -1994, DAN
K.Ç: 4.8 cm. Korunan Yükseklik: 2.1 cm.

Kaide parçası. Konik kaide üzerinde ve oturma düzleminde yiv. İç ve dış yüzey parlak siyah firnisli.

Benzer Örnekler: Sparkes – Talcott 1970, fig. 7, no. 701; Isler 1978, pl. 7, no. 230.
Tarih: 375 - 350

İnce Ağız Kenarlı

9- Figür 1 1 No'lu Açma -1989, AMZ
A.Ç: 9 cm. Korunan Yükseklik: 4.9 cm.

Ağız kenarı-gövde parçası. Dışa çekik ağız kenarı. Gövdenin üst kısmı düz profilli, alt kısmı dışbükey profilli. İç yüzey kahverengi, dış yüzey mat siyah firnisli.

Benzer Örnekler: Sparkes – Talcott 1970, fig. 7, no. 707; İvanov 1963, fig. 76, no. 456; Clairmont 1956/57, pl. VI, no. 559.

Tarih: 375 - 350

CUP-KANTHAROS

Kalın Ağız Kenarlı - Standart

10- Figür 1 Sur Açması -1996, DSA

A.Ç: 8.2 cm. Korunan Yükseklik: 2 cm.

Ağız kenarı parçası. Dışa sarkık kalın ağız kenarı. İç ve dış yüzey parlak siyah firmisli.

Benzer Örnekler: Sparkes – Talcott 1970, fig. 7, no. 652.

Tarih: ~ 380

11- Figür 1 F/6 Açması-1991, BPB

A.Ç: 17 cm. Korunan Yükseklik: 5.5 cm.

Ağız kenarı-gövde parçası. İç kısmı kanal gibi boş bırakılmış, dışa sarkık ağız kenarı. Gövdenin korunan üst kısmı içbükey profilli. İç ve dış yüzey parlak siyah firmisli.

Benzer Örnekler: Sparkes – Talcott 1970, fig. 7, no. 657; Clairmont 1956/57, pl. VII, no. 583; Blondé 1985, fig. 16, no. 123.

Tarih: 375 - 350

12- Figür 1 F/6 Doğu Açması-1991, BTK

A.Ç: 9 cm. Korunan Yükseklik: 3 cm.

Ağız kenarı-gövde parçası. Dışa sarkık, kalın ağız kenarı. Gövdenin korunan üst kısmı içbükey profilli. Dış yüzde graffito. İç ve dış yüzey parlak siyah firmisli.

Kaynakça: Bakır – Gusmani 1993, 143, Abb. 3, no. 3; Bakır-Akbaşoğlu 1997, 238; Bakır 2003, 13.

Benzer Örnekler: Sparkes – Talcott 1970, fig. 7, no. 661; D. B. Thompson 1954, pl. 24-f; Young 1951, pl. 50, no. b4.

Tarih: 350 - 325

Küresel Gövdeli

13- Figür 1 19 No'lu Açma-1995, DIJ

A.Ç: 9.6 cm. Korunan Yükseklik: 2.1 cm.

Ağız kenarı parçası. Dışbükey profilli, kalın cidarlı ağız kenarından gövdeye sert geçiş. İç ve dış yüzey parlak siyah firmisli.

Benzer Örnekler: Sparkes – Talcott 1970, fig. 7, no. 667.

Tarih: 375 - 350

İnce Ağız Kenarlı - Standart

14- Figür 1 23 No'lu Açma -1996, DSV

A.Ç: 12 cm. Korunan Yükseklik: 3.6 cm.

Ağız kenarı-gövde parçası. Gövdenin korunan üst kısmı içbükey profilli. Gövdenin alt kısmına sert geçiş. İç ve dış yüzey parlak siyah firnisli.

Benzer Örnekler: Sparkes – Talcott 1970, fig. 7, no. 676.

Tarih: ~ 325

Alçak Dudaklı

15- Figür 2 F/6 Kuzey Açması-1992, CDU

A.Ç: 10.6 cm. Korunan Yükseklik: 3.5 cm.

Ağız kenarı-gövde parçası. Dışa çekik ağız kenarından gövdeye içbükey profilli geçiş. Dışbükey profilli gövde. İç yüzey kahverengi, dış yüzey parlak siyah firnisli.

Benzer Örnekler: Sparkes – Talcott 1970, fig. 7, no. 684.

Tarih: 340 - 325

16- Figür 2 F/5 Kuzey Açması-1992, CCM

A.Ç: 13.6 cm. Korunan Yükseklik: 6.1 cm.

Ağız kenarı-gövde-kulp parçası. Dışa çekik ağız kenarından gövdeye geçişte içbükey profil. Dışbükey profilli gövde. Dış yüzde kazıma tekniği ile yapılmış arka arkaya duran ve sola bakan iki horoz figürü bulunmakta. Soldakinin sadece arka kısmı korunabilmiş. Bir kısmı korunan ayak çemberi rezervedir. Dış yüzde kaide ile gövdenin birleşme noktasında rezerve bant. İç ve dış yüzey koyu kahverengi firnisli.

Benzer Örnekler: Sparkes – Talcott 1970, pl. 28, no. 685.

Tarih: ~ 325

17- Figür 2 F/5 Açması-1991, BOC

K.Ç: 5.2 cm. Korunan Yükseklik: 1.8 cm.

Kaide parçası. Yüksek konik kaide üzerinde iki yiv. Kaide ile gövde birleşme noktası içbükey profilli ve gövdeye geçişte bir çentik. Bu alan ve oturma düzlemi rezerve. İç ve dış yüzey parlak siyah firnisli.

Benzer Örnekler: Sparkes – Talcott 1970, pl.28, no. 683; D. B. Thompson 1954, pl. 24-h.

Tarih: 350 - 340

18- Figür 2 F/5 Açması-1991, BKV

K.Ç: 6 cm. Korunan Yükseklik: 3.4 cm.

Kaide-gövde parçası. Yüksek konik kaide üzerinde iki yiv. Kaideden gövdeye geçişte içbükey profil ve bir çentik. Bu alan ve ayak çemberi rezerve. Ayak çemberinde firnis çember. İç ve dış yüzey parlak siyah firnisli.

Benzer Örnekler: Sparkes – Talcott 1970, pl. 28, no. 683; D. B. Thompson 1954, pl. 24-h.

Tarih: 350 - 340

Çanak Şekilli

19- Figür 2 F/5 Doğu Açması-1991, BUZ

K.Ç: 5.8 cm. Korunan Yükseklik: 1.8 cm.

Kaide parçası. Konik kaide üzerinde iki yiv. Gövde ile birleşme noktası ve oturma düzlemi rezerve. İç yüzde firnisin ince sürülmesinden dolayı fırça izleri kalmış ve bu yüzey kırmızı-siyah renk almış. Dış yüzey parlak siyah firnisli.

Benzer Örnekler: Karşılaştırınız: Sparkes – Talcott 1970, fig. 7, no. 686.

Tarih: ~ 380

BOLSAL

20- Figür 2 F/6 Kuzey Açması-1992, CIB

A.Ç: 13.2 cm. Korunan Yükseklik: 6.4 cm.

Ağız kenarı- gövde-kaide parçası. Basit dudak, halka kaide, gövdenin alt kısmında rezerve yiv. Ayak çemberi rezerve. İç ve dış yüzey parlak kahverengi-siyah firnisli.

Benzer Örnekler: Sparkes – Talcott 1970, fig. 6, no. 557.

Tarih: Erken 4. yüzyıl

21- Figür 2 6 D/K Açması-1992, CDJ

A.Ç: 14 cm. K.Ç: 8.8 cm.

Yükseklik: 7.1 cm.

Tam profil veren parça. Kulplar korunmamış. Basit dudak, halka kaide. Gövdenin alt kısmında ince rezerve bant. Rezerve ayak çemberinde bir ince, bir kalın firnis çember. Oturma düzlemi ve kaidenin iç yüzü firnisli. İç yüzey kırmızı, dış yüzey parlak siyah firnisli.

Benzer Örnekler: Sparkes – Talcott 1970, fig. 6, no. 557.

Tarih: Erken 4. yüzyıl

22- Figür 2 F7/b1Açması-1998, ECK

A.Ç: 10.8 cm. K.Ç: 6.8 cm.

Yükseklik: 5.1 cm.

Tam profil veren parça. Kulplar korunmamış. Basit dudak, halka kaide. Rezerve ayak çemberinde kahverengi firnis çember. Oturma düzlemi firnisli. İç kahverengi-siyah, dış yüzey parlak siyah firnisli.

Benzer Örnekler: Sparkes – Talcott 1970, fig. 6, no. 557.

Tarih: Erken 4. yüzyıl

23- Figür 2 F/5 Açması-1991, BMS

K.Ç: 7.8 cm. Korunan Yükseklik: 4.2 cm.

Kaide-gövde parçası. Halka kaide, oturma düzlemi ve ayak çemberi rezerve, Kaidenin iç yüzü firmisli. İç yüzey mat siyah, dış yüzey parlak siyah firmisli.

Benzer Örnekler: Sparkes – Talcott 1970, fig. 6, no. 557.

Tarih: Erken 4. yüzyıl

24- Figür 2 F6/c1 Açması-1990, BDC

K.Ç: 6.4 cm. Korunan Yükseklik: 2.8 cm.

Kaide-gövde parçası. Gövdenin alt kısmında ince yiv. Halka kaide. Oturma düzlemi firmisli. Rezerve ayak çemberinde firmis çember. İç yüzey mat, dış yüzey parlak siyah firmisli.

Benzer Örnekler: Sparkes – Talcott 1970, fig. 6, no. 557.

Tarih: Erken 4. yüzyıl

25- Figür 2 18-b Açması-1994, DGR

A.Ç: 13.8 cm. Korunan Yükseklik: 4.1 cm.

Ağız kenarı-gövde-kulp parçası. Aşağıya doğru dik inen ve alt kısımda içe kıvrılan gövde profili. Dış yüzey parlak siyah, iç yüzey kahverengi siyah firmisli. Benzer Örnekler: Sparkes – Talcott 1970, fig. 6, no. 558; Alexandrescu 1978, fig. 13, no. 555.

Tarih: 380 - 350

26- Figür 2 F/6 Doğu Açması-1992, CHJ

A.Ç: 13 cm. Korunan Yükseklik: 3.7 cm.

Ağız kenarı- gövde-kulp parçası. Aşağıya doğru daralarak düz inen ve gövde altında içe kıvrılan profil. Dış yüzey parlak siyah, iç yüzey kahverengi-siyah firmisli.

Benzer Örnekler: Sparkes – Talcott 1970, fig. 6, no. 561.

Tarih: ~ 350

27- Figür 2 J7/d-5 Açması-1990, BHB

K.Ç: 8.8 cm. Korunan Yükseklik: 3.1 cm.

Kaide-gövde parçası. Gövdenin alt kısmı ve kaidenin dış yüzü ve ayak çemberi rezerve. Oturma düzlemi firmisli. İç ve dış yüzey parlak siyah firmisli.

Benzer Örnekler: Sparkes – Talcott 1970, fig. 6, no. 561.

Tarih: ~ 350

TEK KULPLU (ONE HANDLER)

28- Figür 3 F6 D/K - F6 Kuzey Açmaları-1992, CLC

K.Ç: 6.4 cm. Korunan Yükseklik: 1.4 cm.

Kaide parçası. Dışbükey profilli halka kaideden gövdeye sert geçiş. Bu geçiş kısmında ince rezerve bant. Oturma düzlemi rezerve. Kaidenin iç yüzü firmisli, içbükey profilli ve ayak çemberine geçişte bir çentik var. Rezerve ayak çemberinde ince firmis çember. İç ve dış yüzey parlak siyah firmisli.

Benzer Örnekler: Sparkes – Talcott 1970, fig. 8, no. 757.

Tarih: ~ 375

ÇANAKLAR

Dışa Çekik Ağızlı

29- Figür 3 1 No'lu Açma-1989, ANR

AÇ: 9.6 cm. Korunan Yükseklik: 4.2 cm.

Tam profil veren parça. Halka kaide tam korunmuş. Ağız kenarı ve gövdenin bir kısmı korunmuştur. Dışa çekik ağız kenarından dışbükey profilli gövdeye sert geçiş. Oturma düzlemi ve ayak çemberi rezerve. İç ve dış yüzey mat siyah firmisli.

Benzer Örnekler: Sparkes – Talcott 1970, fig. 8, no. 802; Blondé 1985, fig. 8, no. 66; Alexandrescu 1978, fig. 15, no. 587.

Tarih: ~ 380

Sığ Gövdeli Dışbükey-İçbükey Profilli

30- Figür 3 F/6 Doğu Açması-1991, BUS

A.Ç: 12 cm. Korunan Yükseklik: 2.4 cm.

Ağız kenarı-gövde parçası. İç çekik ağız kenarı. Dışbükey profilli dudaktan gövdeye geçişte ince rezerve yiv ve plastik bant. İçbükey profilli gövde. İç ve dış yüzey parlak siyah firmisli.

Benzer Örnekler: Sparkes – Talcott 1970, fig. 8, no. 822.

Tarih: ~ 375

İçe Çekik Ağızlı

31- Figür 3 F/5 Açması-1991, BNN

A.Ç: 15.2 cm. Korunan Yükseklik: 3.5 cm.

Ağız kenarı-gövde parçası. Gövde ağız kenarına yakın bir noktada en geniş çapa ulaşmakta ve bu kısımda dışbükey profil sergilemekte ve aşağıya doğru daralarak düz bir şekilde devam etmektedir. İç ve dış yüzey parlak siyah firmisli.

Benzer Örnekler: Sparkes – Talcott 1970, fig. 8, no. 827.

Tarih: 375 - 350

Küçük Çanaklar

Geç ve İnce Tip

32- Figür 3 F/6 Kuzey Açması-1993, CTD

A.Ç: 8 cm. K.Ç: 4.8 cm. Yükseklik: 3 cm.

Tam profil veren parça. İçe çekik ağız kenarı. Dışbükey profilli gövde. Halka kaide. Oturma düzlemi ve ayak çemberi rezerve. İç ve dış yüzey parlak siyah firnisli.

Benzer Örnekler: Sparkes – Talcott 1970, fig. 9, no. 876.

Tarih: ~ 380

33- Figür 3 F/5 Kuzey Açması-1992, CGB

A.Ç: 6.4 cm. K.Ç: 4.4 cm. Yükseklik: 3.4 cm.

Tam profil veren parça. İçe çekik ağız kenarı. Dışbükey profilli gövde. Halka kaide. Ayak çemberinde graffito. İç ve dış yüzey parlak siyah firnisli.

Benzer Örnekler: Benzer ağız kenarı profili için: Sparkes – Talcott 1970, fig. 9, no. 876.

Tarih: ~ 380

Dışa Çekik Ağızlı

34- Figür 3 1 No'lu Açma-1988, ACU

A.Ç: 9 cm. K.Ç: 4.2 cm. Yükseklik: 3.7 cm.

Tam profil veren parça. Dışa sarkık ağız kenarı. Dışbükey profilli gövde. Halka kaide. İç ve dış yüzey parlak siyah firnisli.

Benzer Örnekler: Boardman 1958/59, fig. 15, no. 206; Technau 1929, Abb.33, fig. 4.

Tarih: 350 - 325

TUZLUK

İçbükey Profilli

35- Figür 3 M-9 Açması-1998, EAA

A.Ç: 5.2 cm. Korunan Yükseklik: 2.4 cm.

Ağız kenarı-gövde parçası. Dışa çekik ağız kenarı. İçbükey profilli gövde. Ağız kenarının üst yüzeyi rezerve. İç ve dış yüzey parlak siyah firnisli.

Benzer Örnekler: Sparkes – Talcott 1970, pl. 20, no. 443; Bloesch 1940, 142,19, taf. 39, no. 2.

Tarih: 350 - 325

Kaideli

36- Figür 3 18-d Açması -1994, CVY

A.Ç: 6.4 cm. K.Ç: 4.2 cm. Yükseklik: 3 cm.

Tam profil veren parça. İç çekik ağız kenarı. Dışbükey profilli gövdeden halka kaideye sert geçiş. Rezerve oturma düzleminde yiv. İç ve dış yüzey parlak siyah firnisli.

Benzer Örnekler: Daha geniş oturma düzlemlili bir örnek için: Sparkes – Talcott 1970, fig. 9, no. 946.

Tarih: ~ 350

37- Figür 3 19-b Açması-1994, DDO

A.Ç: 4 cm. K.Ç: 2.8 cm. Yükseklik: 2.6 cm.

Tam profil veren parça. İç çekik ağız kenarı. Dışbükey profilli gövdeden halka kaideye sert geçiş. Oturma düzleminde yiv. Ayak çemberi rezerve. İç ve dış yüzey mat siyah firnisli.

Benzer Örnekler: Sparkes – Talcott 1970, fig. 9, no. 949; Blondé 1985, fig.13, no. 99; Hellström 1965, pl.33, no.42; Rotroff 1983, fig. 5, no. 6.

Tarih: 350 - 325

BALIK TABAKLARI

38- Figür 3 19 No'lu Açma-1993, CTS

K.Ç: 10 cm. Yükseklik: 1.9 cm.

Kaide-gövde parçası. Düz profilli gövdenin ortasında çukurluk (sosluk). Gövdeden halka kaideye geçişte rezerve bant. Oturma düzlemi rezerve. Kaidenin iç yüzü firnisli. Rezerve ayak çemberinde iki firnis çember. İç ve dış yüzey siyah firnisli.

Benzer Örnekler: Hellström 1965, pl. 33, no. 36.

Tarih: 400 - 350

39- Figür 3 Yüzey Buluntusu-1994, DHP

K.Ç: 13 cm. Korunan Yükseklik: 1.9 cm.

Kaide-gövde parçası. Düz profilli gövdenin ortasında çukurluk (sosluk). Sosluğun etrafında yiv ve rezerve bant. Halka kaidenin iç yüzü firnisli. Oturma düzlemi rezerve. Rezerve ayak çemberinde iki firnis çember. İç ve dış yüzey siyah firnisli.

Benzer Örnekler: Cook 1965, fig. 10, no. 1; Jehasse 1978, fig. 22, no. 38.

Tarih: ~ 375

40- Figür 3 Yüzey Buluntusu -1988, AAA

K.Ç: 12.2 cm. Korunan Yükseklik: 2.8 cm.

Kaide-gövde parçası. Düz profilli gövdenin ortasında çukurluk (sosluk). Halka kaide. Rezerve oturma düzleminde yiv. İç ve dış yüzey siyah firnisli.

Benzer Örnekler: Sparkes – Talcott 1970, fig. 10, no. 1072; Boehlau – Schefold 1942, Abb. 86-e; Rotroff 1983, fig. 6, no. 41.

Tarih: 350 - 325

HYDRİA

41- Figür 3 F/5 Açması-1991, BMS

A.Ç: 14.6 cm. Korunan Yükseklik: 2.6 cm.

Ağız kenarı-boyun parçası. Dışa doğru bombe yapan ağız kenarından içbükey profilli boyuna yumuşak geçiş. İç ve dış yüzey siyah firnisli.

Benzer Örnekler: Clairmont 1956/57, fig. E, no. 4; Knigge 1976, Abb. 15, no. 245.

Tarih: 4. yüzyıl ortaları

LEKYTHOS

Bodur

42- Figür 3 19-c Açması-1994, DEB

A.Ç: 2.2 cm. K.Ç: 2.2 cm. Yükseklik: 6.1 cm. Tam kap.

Dışa çekik ağız kenarından boyuna kesintisiz geçiş. Boyundan omuza yumuşak geçiş. Eğimli omuz. Dışbükey profilli gövdeden alçak kaideye sert geçiş. Kaide altı düz dip şeklinde ve rezerve. Dış yüzey ve iç yüzde ağız kenarı kahverengi firnisli.

Benzer Örnekler: Agora XII , pl. 38, no. 1139.

Tarih: 375 - 350

Bibliyafya ve Kısaltmalar

- Akurgal 1956a Akurgal, E., "Recherches faites à Cyzique et à Ergili", *Anatolia* 1, 15-24.
- Akurgal 1956b Akurgal, E., "Les Fouilles de Daskyleion", *Anatolia* 1, 20-24.
- Akurgal 1956c Akurgal, E., "Ergili-Daskyleion Kazısı", *Belleten* 78, 355.
- Akurgal 1957 Akurgal, E., "Ergili Kazısı", *Belleten* 84, 350.
- Akurgal 1958 Akurgal, E., "Ergili Kazısı ve Kyzikos Çalışmaları", *Belleten* 88, 632-633.
- Akurgal 1959 Akurgal, E., "Ergili Kazısı", *Belleten* 92, 692.
- Akurgal 1960 Akurgal, E., "Ergili ve Çandarlı (Pitane) Kazıları", *Belleten* 96, 712.
- Akurgal 1967 Akurgal, E., "Ergili Kazıları", *IV. TTK*, 32-33.
- Alexandrescu 1978 Alexandrescu, P., *La Céramique D'Époque Archaique et Classique VIIe-IVe S., Histria IV.*
- Bakır 1990 Bakır, T., "Daskyleion 1989 Kazıları", *XII. Uluslararası Kazı, Araştırma ve Arkeometri Sempozyumu Bildiri Özetleri*, 33.
- Bakır 1990/91 Bakır, T., "A Phrygian Inscription Found at Daskyleion", *Museum* 4, 60-61.
- Bakır 1991a Bakır, T., "Daskyleion 1990", *XIII. Uluslararası Kazı, Araştırma ve Arkeometri Sempozyumu Bildiri Özetleri*, 18-19.
- Bakır 1991b Bakır, T., "Daskyleion", *Höyük I*, 75-84.
- Bakır 1993 Bakır, T., "Daskyleion'da Eski Eser Kaçakçılığı ve Tahribatı", *Ankara Üniversitesi DTCF Fakülte Dergisi* 369, 291-295;
- Bakır 1994 Bakır, T., "Anadolu Pers Sanatı ve Daskyleion Satraplığı", *1993 Yılı Anadolu Medeniyetleri Müzesi Konferansları*, 24-30.
- Bakır 1995 Bakır, T., "Archäologische Beobachtungen über die Residenz in Daskyleion", *Pallas* 43, 269-285.
- Bakır 2001 Bakır, T., "Die Satrapie in Daskyleion" Bakır, T. – H. Sancisi-Weerdenburg – G. Gürtekin – P. Briant – W. Henkelman, (eds), *Achaemenid Anatolia, Proceedings of the first International Symposium on Anatolia in the Achaemenid Period, Bandırma 15-18 August 1997*, 169-180.
- Bakır 2003 Bakır, T., "Daskyleion (Tyaiy Drayahya) Hellespontine Bölgesi Akhaemenid Satraplığı", *Anadolu/Anatolia* 25, 1-26.
- Bakır – Gusmani 1991 Bakır, T. – R. Gusmani, "Eine neue phrygische Inschrift aus Daskyleion", *EpigAnat* 18, 157-164.
- Bakır – Gusmani 1993 Bakır, T. – R. Gusmani, "Graffiti aus Daskyleion", *Kadmos* 32, 135-144.
- Bakır – Polat 1999 Bakır, T. – G. Polat, "Daskyleion 1997", *XX. Kazı Sonuçları Toplantısı I*, 577-582.

- Bakır – Tanrıver – Gürtekin-Demir 2002
Bakır, T. – C. Tanrıver – G. Gürtekin-Demir, "Daskyleion 2001 Kazıları", 24. Kazı Sonuçları Toplantısı I.
- Bakır – Tanrıver 2003 Bakır, T. – C. Tanrıver, "Daskyleion 2002 Kazıları", 25. Kazı Sonuçları Toplantısı I.
- Bakır-Akbaşoğlu 1997 Bakır-Akbaşoğlu, T., "Phryger in Daskyleion", Frigi e Frigio, Attidel 1. Simposio Internazionale Roma, 16-17 ottobre 1995. A cura di R. Gusmani – M. Salvini – P. Vannicelli.
- Blondé 1985 Blondé, F., "Un remblai Thasien du IVe. Siecle avant notre ère", BCH 109, 281-344.
- Boardman 1958/59 Boardman, J., "Old Smyrna: The Attic Pottery", BSA 53-54, 59, 152-181.
- Boulter 1957 Boulter, C., "Pottery from the Pericleon Athens" Archaeology 10, 191-197.
- Clairmont 1956/57 Clairmont, C., Greek Pottery from the Near East, II, Black Vases, (Berytus XII).
- Cook 1965 Cook, J. M., "Old Smyrna, Fourth Century Black Glaze", BSA 60.
- Corbett 1949 Corbett, P. E., "Attic Pottery of the Later Fifth Century from the Athenian Agora", Hesperia 18, 298-351.
- Coşkun 1999 Coşkun, G., Daskyleion Siyah Firmisli Attika Seramikleri (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İzmir.
- Coşkun 2004 Coşkun, G., "Daskyleion'da M.Ö. 5. Yüzyıl Siyah Firmisli Attika Seramikleri", Olba 10, 89-135.
- Coşkun 2005 Coşkun, G., Daskyleion'da Orta Akhaemenid Dönem, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), İzmir.
- Crowfoot 1957 Crowfoot, J. W. – G. M. Crowfoot – K. M. Kenyon., The Objects from Samaria, (Samaria-Sebaste III).
- Çağışan 1999 Çağışan, A., Daskyleion'da Ele Geçen Intentional Red Teknikli Seramikler (Yayınlanmamış Lisans Tezi), İzmir.
- Thompson 1954 Thompson D. B., "Three Centuries of Hellenistic Terracottas", Hesperia 23.
- Erşen 2003 Erşen, D., Daskyleion'da Ele Geçmiş Phryg Buluntuları, (Yayınlanmamış Lisans Tezi), İzmir.
- Felten 1982 Felten, W., Attische Schwarzfigurige und Rotfigurige Keramik, (Alt-Agina II, I).
- Graf 1994 Graf, D. F., "The Persian Royal Road System", AchHist 8, 167-189.
- Gürsoy 1987 Gürsoy, E., Bayraklı 4. Yüzyıl Siyah Firmisli Keramiği, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İzmir.
- Hellström 1965 Hellström, P., Labraunda, Swedish excavations and researches II, I, Pottery of Classical and Later Date.

- Isler 1978 Isler, H. P., Das archaische Northtor und seine Umgebung im Heraion von Samos, (Samos IV).
- İvanov 1963 İvanov, T., Razkopkita Nekropola na Apollonija prez 1947-49.
- Jehasse 1978 Jehasse, L., Salamine de Chypre VIII, La Ceramique a Vernis Noir du Prepart Meridional.
- Kahil 1960 Kahil, L. G., La Ceramique Grecque, Etudés Thasiennes VII.
- Kastenbein 1974 Kastenbein, R., Das Kastro Tigani, Die bauten und Funde griechischer, römischer und byzantinischer Zeit, (Samos XIV).
- Knigge 1976 Knigge, V. U., Kerameikos IX, Der Südhügel, Berlin.
- Polat 1988 Polat, G., Klazomenai 4. Yüzyıl Siyah Firmis Keramiği, (Yayınlanmamış Lisans Tezi), İzmir.
- Rotroff 1983 Rotroff, S. I., "The Cistern Systems on the Kolonos Agoraios", Hesperia 52.
- Salles 1983 Salles, J. F., Les Egouts de la Ville Classique, (Kition-Bamboula II).
- Sparkes – Talcott 1970 Sparkes, B. – L. Talcott, Black and Plain Pottery, (The Athenian Agora XII), New Jersey.
- Technau 1929 Technau, W., "Griechische Keramik im Samischen Heraion", AM 54, 6-64.
- Thompson 1934 Homer, A., Thompson, "Two Centuries of Hellenistic Pottery", Hesperia III.
- Tuna-Nörling 1995 Tuna-Nörling, Y., Die Ausgrabungen von Alt-Smyrna und Pitane. Die Attisch-Schwarzfigurige Keramik und der Attische Keramikexport nach Kleinasien, (IstForsch 41).
- Tuna-Nörling 1999 Tuna-Nörling, Y., Daskyleion I, Die attische Keramik (Ege Üniversitesi Yayınları, Arkeoloji Dergisi ek sayısı), İzmir.
- Tunuz 1993 Tunuz, Y., Daskyleion Daldırma Firmisli Seramiği, (Yayınlanmamış Lisans Tezi), İzmir.
- Weiskopf 1989 Weiskopf, M., "The So-Called Great Satraps Revolt", Historia Heft 63, Stuttgart.
- Williams – Fischer 1976 Williams, C. K. – J. E. Fisher, "Corinth 1975, Forum Southwest", Hesperia 45.
- Yıldızhan 1999 Yıldızhan, H., Daskyleion Graffitolu ve Dipintolu Seramiklerin Değerlendirilmesi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İzmir.
- Young 1951 Young, R. S., "Sculpturae Intra Urben", Hesperia 20.

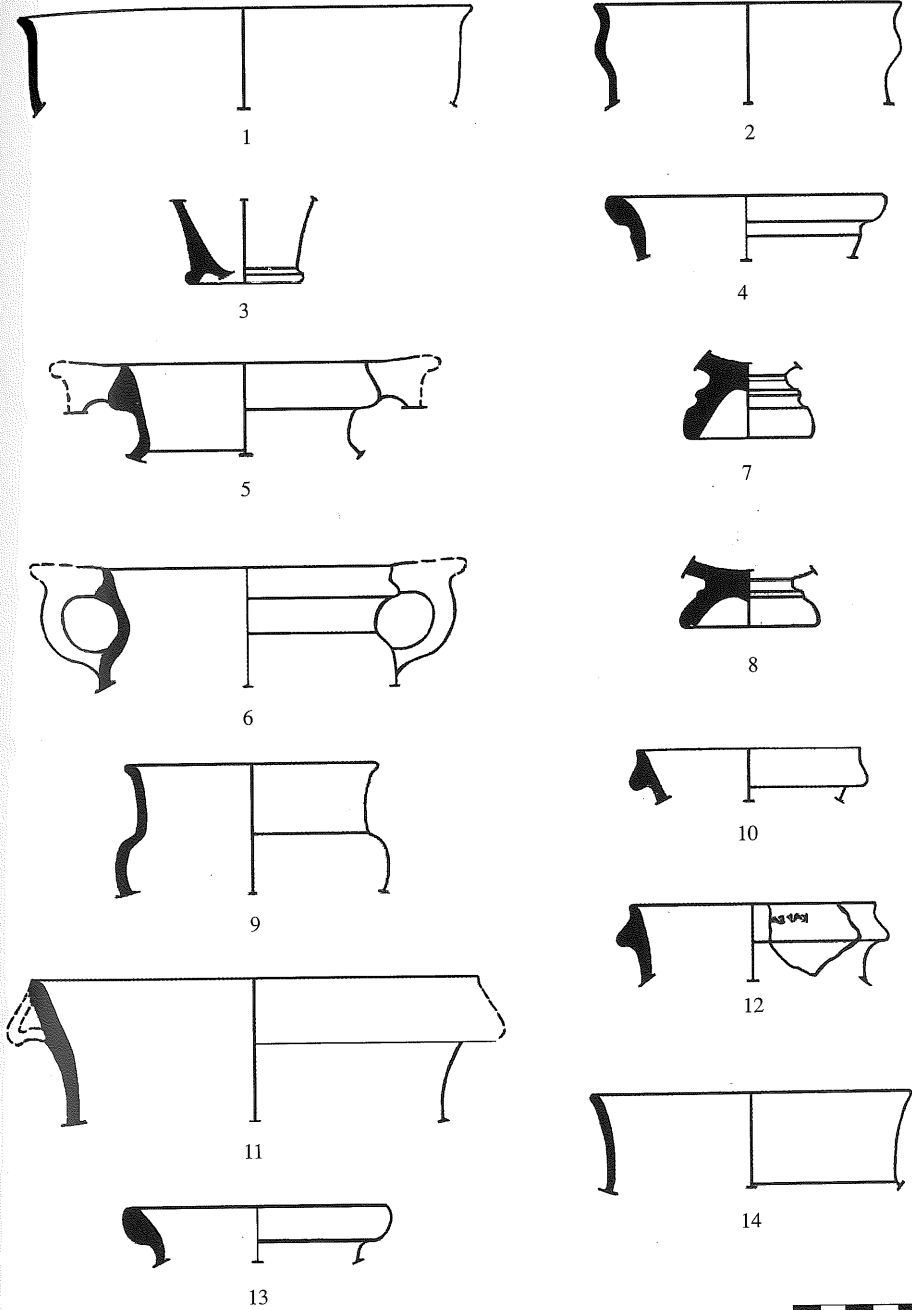

Fig. 1

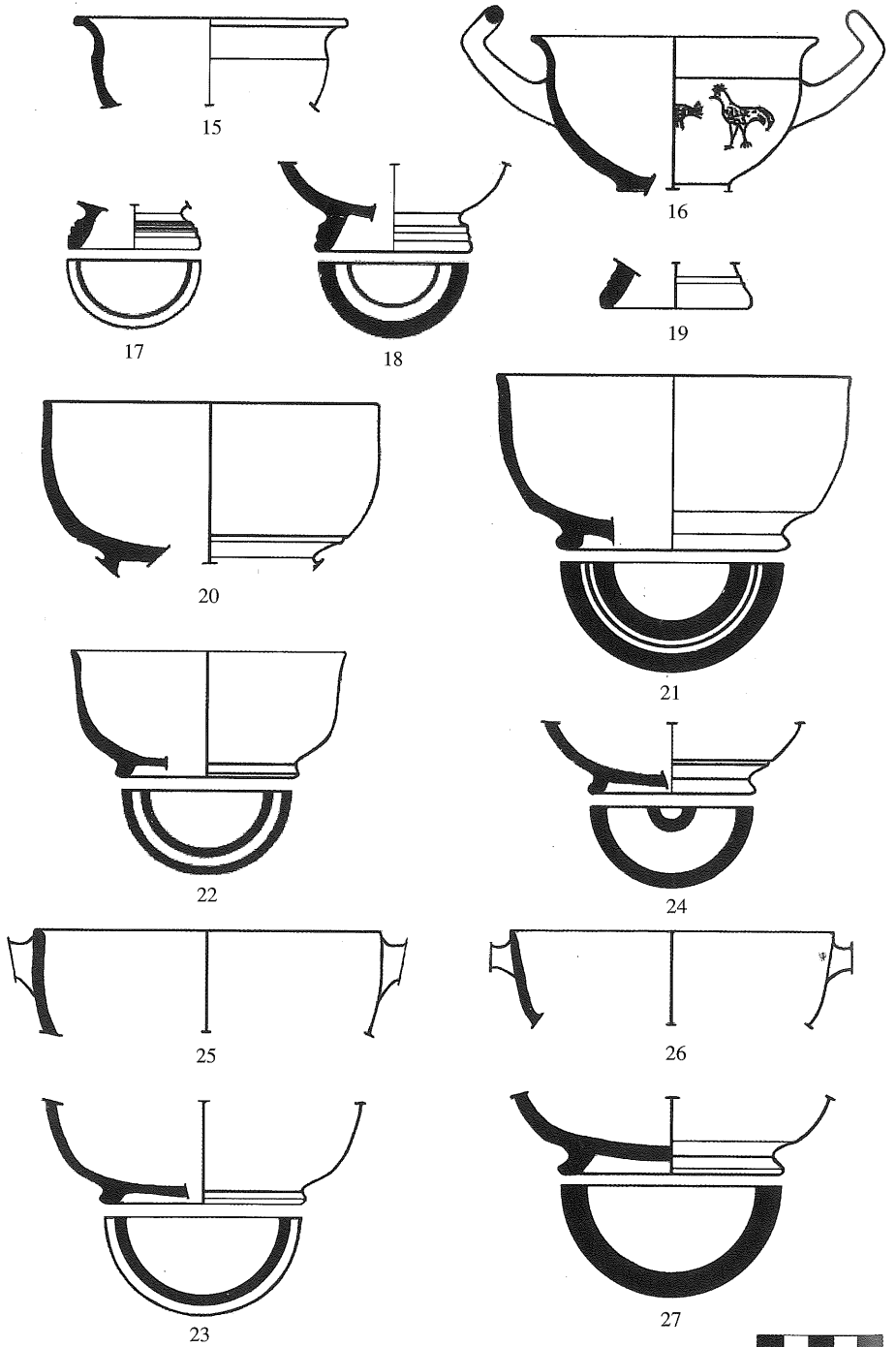

Fig. 2

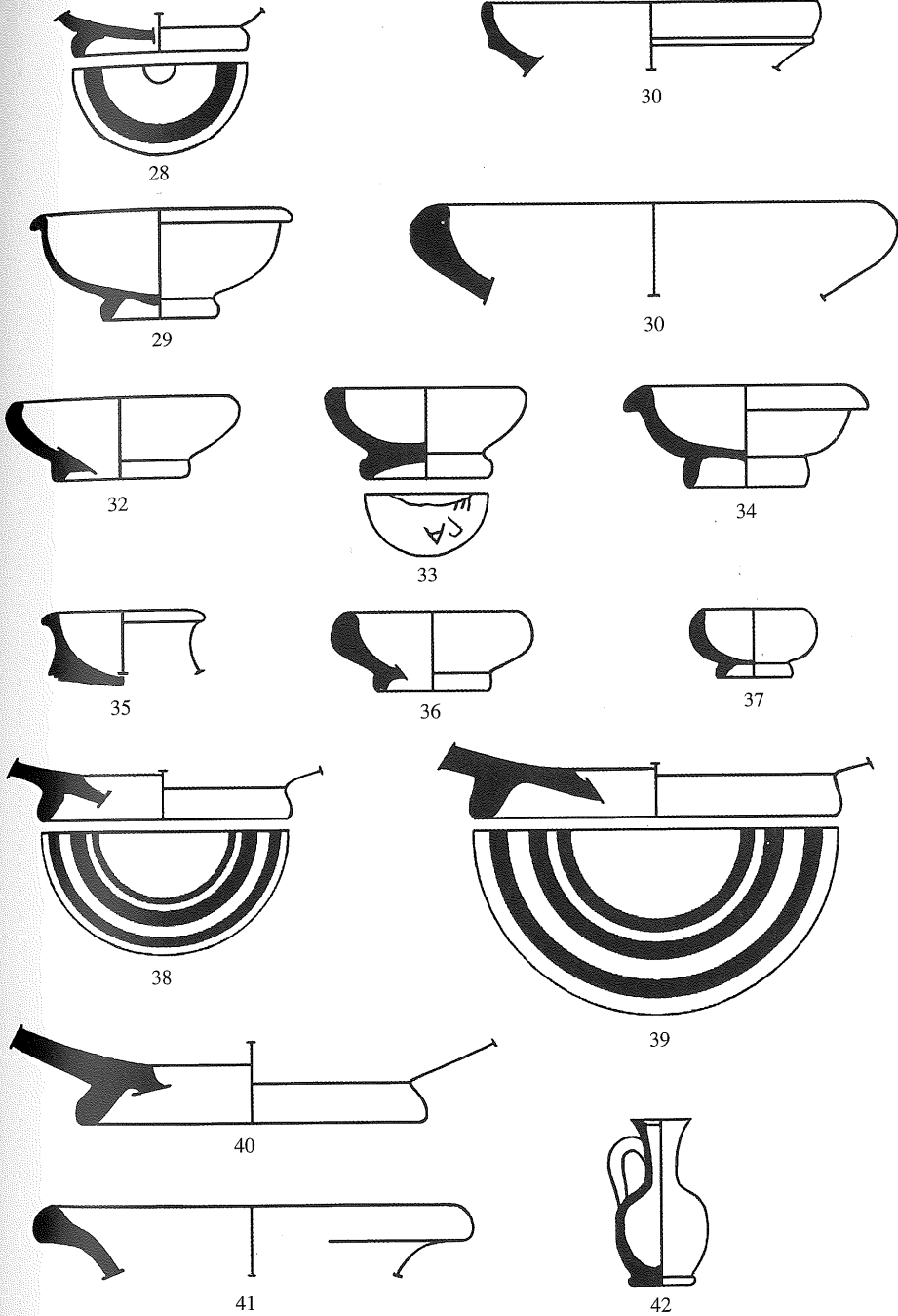

Fig. 3

Skyphos	% 8.1
Cup-Skyphos	% 12.3
Kantharos	% 15.6
Cup-Kantharos	% 18.4
Bolsal	%31.2
Tek Kulplu	% 4.8
Çanak	% 5.1
Tuzluk	% 2.2
Balık Tabağı	% 1.1
Hydria	% 0.1
Lekythos	% 1.1

Fig. 4 Form çeşitleri ve yoğunlukları

400	% 61.8	Pharnabazos II	388
375	% 17.1	Ariobarzanes	362
350	% 20.2	Artabazos II	352
325	% 0.9	Pharnabazos III	334
300		Arsites	
		Hellenistik Devir	

Fig. 5 Seramiklerin tarihsel yoğunlukları